

Một số khác biệt giữa tiếng Bắc và tiếng Nam

(Bổ túc đợt ba)

Tôi năm nay đã 80 tuổi, gần đất xa trời, không biết còn sống tới ngày mai không cho nên rất quý trọng thời gian. Những giờ phút quý báu còn lại tôi tập trung vào lãnh vực văn hóa, văn chương và Phật Giáo để cống hiến cho đời những gì mình thấy có ý nghĩa.

Định mệnh của dân tộc Việt Nam là định mệnh chia cắt. Một trăm năm Trịnh-Nguyễn phân tranh chẻ đôi đất nước với Đàng Trong và Đàng Ngoài. Rồi 87 năm dưới thời thực dân Pháp đất nước bị chia ba cho nên ba miền lại có nhiều nhiều điều không hiểu nhau. Rồi từ 1954-1975 đất nước lại bị chia đôi cho nên sự khác biệt về nhiều mặt lại gia tăng hơn nữa.

Sau 1975 người Miền Bắc tràn vào Miền Nam rất đông và có rất nhiều điều không hiểu Miền Nam vì ngôn ngữ bất đồng. Suu tầm một số danh từ khác biệt giữa hai miền giúp chúng ta hiểu nhau. Sự thống nhất về ngôn ngữ là điều vô cùng cần thiết cho một dân tộc. Ngôn ngữ sẽ trở nên chính thống khi nó được phổ biến rộng rãi, được mọi người chấp thuận và được giảng dạy ở học đường.

Sự đa dạng về ngôn ngữ là điều rất tốt chứ không phải là điều xấu, miễn là sự “đa dạng” đó người ta hiểu và chấp nhận. Văn học của dân tộc ta từ ngàn xưa viết là “vũ” và “chính”. Thế nhưng khi các chúa Nguyễn lập nghiệp ở phương nam nó biến thành “võ” và “chánh” như “võ khí”, “Việt Võ Đạo”, “học võ”, “hành chánh”, “chánh đạo” và phổ biến gần 500 năm rồi. Do đó không thể nói “vũ” và “chính” là đúng và “võ” và “chánh” là sai. Và cũng không thể nói “võ”, “chánh” đúng còn “vũ” và “chính” là sai. Hai từ ngữ này sẽ cùng tồn tại và đó là sự đa dạng của ngôn ngữ.

Bản sưu tầm dưới đây sau khi bổ túc nhiều lần, nhưng chắc chắn chưa đầy đủ, mong quý vị nào cảm thấy thích thú xin đóng góp thêm để có một bản hoàn chỉnh cho gia tài ngôn ngữ Việt Nam. Đa tạ.

Bắc

A dua
Ám quẻ
Ăn bám
Ăn mày
Ăn mày đòi xôi gấc
Ăn theo, ăn ké
Anh cả
Anh rể, em rể
Áo cánh
Áo may-ô
Áo quan
Ba ba
Bà La Sát
Bàn là
Bách (100)
Bạn, nhân tình

Nam

Hùa theo
Kỳ đà cản mũi
Báo cô
Ăn xin
Nghèo mà ham
Ăn có
Anh hai
Dượng
Áo bà ba
Áo thun ba lỗ, áo thun
Hòm
Cua đình
Bà chằn
Bàn ủi (Tiệm giặt ủi)
Bá (bá tánh= trăm họ)
Bồ

Bản (bản sự)
Bản tính
Bàng quang
Bánh đa
Bánh ga-tô
Bánh rán
Bánh tây
Bát
Bát phố
Bắt nạt
Bé tẻo teo, bé tí
Bệnh hủi
Bệnh lòi dom
Bệnh thổ tả
Béo
Béo phì
Bèo Nhật Bản
Bí tất
Bố mẹ, cậu mợ
Bố mẹ
Bố mẹ
Bộ đồ chiến (ưng ý nhất)
Bóc mẽ
Bóng
Bùn
Bùn xỉn
Buồn cười
Buồn ơi là buồn
Buồn chết đi được
Ca-nô
Cá cược
Cá quả
Cần khôn
Cân
Càu nhàu, cần nhần
Cầu lông
Cây cảnh
Chán phèo
Chăn
Chân (chân chính)
Chẳng ăn thua gì
Chiều chuộng, chăm sóc
Chính (hành chính)
Chính quyền
Chính tả (viết)
Chè

Bổn (bổn sự)
Bổn tánh
Bọng đái
Bánh tráng
Bánh bông lan
Bánh cam
Bánh mì
Chén, tô
Dạo phố
Ăn hiệp
Bé xíu
Bệnh cùi
Bệnh trĩ
Dịch tả
Mập
Mập ú
Lục bình
Vớ
Ba má
Ông già, bà già
Tía má
Bộ đồ vía
Lật tẩy, lật mặt nạ
Banh (trái)
Xình, xình lầy
Kẹo
Tức cười
Buồn năm phút
Rầu thúí ruột
Xuồng máy
Cá độ
Cá lóc
Kiền khôn
Kí-lô
Cầm rằm
Vũ cầu (vũ cầu là cầu làm bằng lông chim)
Cây kiểng
Vô duyên
Mền
Chơn (chơn chánh)
Chẳng nhằm nhò gì
O bế
Chánh (hành chánh)
Chánh quyền
Chánh tả
Trà

Chè tàu	Trà tàu
Chết già (ế chồng)	Ở giá
Chim gái, chim chuột, tán gái	O mèo
Choáng váng mặt mày	Tá hỏa tam tinh
Chơi hội	Chơi hụi
Chối xế	Chối chà
Chu (Phan Chu Trinh)	Châu (Phan Châu Trinh)
Chum, vại	Lu, khạp
Chơi xỏ	Chơi xấu
Chủng đậu	Trồng trái
Chuột sa chĩnh gạo	Chuột sa hũ nếp
Chuyện nhảm	Ba lơ
Chuyện gẫu	Tán dóc
Có chữa	Mang bầu, có bầu, bà bầu
Cổ bàn	Tiệt tùng
Cốc rượu	Ly rượu (ly rượu mừng)
Cơm khê	Cơm khét
Cơm rang	Cơm chiên
Con chấy (bắt chấy trên đầu)	Con chí (bắt chí trên đầu)
Con tàu vũ trụ	Phi thuyền không gian
Cua gái	O mèo
Cười lộn ruột	Cười bể bụng
Cười tủm tỉm	Cười mỉm chi
Cương (Kinh Kim Cương)	Cang (Kinh Kim Cang)
Cương thường	Cang thường
Dạ dày	Bao tử
Dại	Khờ
Dan díu (tình ái)	Lẹo tẹo
Diện keng	Ăn mặc bảnh
Diêm (hộp diêm)	Quẹt (hộp quẹt)
Diễn binh	Diễn binh
Dọa	Hù
Dọc mừng	Bạc hà
Dóp (vận xui)	Huông
Du côn	Du đũa
Du thủ du thực	Đá cá lặn dưa
Dưa chuột	Dưa leo
Đái (Đái công chuộc tội)	Đói (Đói công chuộc tội)
Đâm	Lụi
Đá penalty (bây giờ gọi là luân lưu)	Đá phạt đền hay đá ở chấm phạt đền
Đàn ca	Đờn ca
Đàn đúm	Tùm năm tùm ba
Đàn độn	Lù đù, cù lằn
Đánh bốc (boxing)	Quyền Anh
Đánh nhau	Uýnh lộn
Đánh chén, chè chén	Nhậu

Đậu phụ
Đất đỏ
Đen như hòn than bóc nõn
Đẹp, tốt, giỏi, chiến, cừ
Đi chân chữ bát
Đi đái
Đi ỉa
Đi đời nhà ma
Đi chuyển tàu suốt
Đĩa
Đỗ
Đỗ bằng
Đỗ xanh
Đồ chết tiệt
Đồ đồng nát
Đòn hội chợ
Đồng bóng (tính)
Đồng xu
Đũa xe đạp
Đứng dạng chân
Được
E then
Êm thắm
Gạo nếp cẩm
Gậy
Gậy trơ xương/Gậy như con ma
Giả vờ
Hàng mã
Hen (bệnh)
Hơi đâu mà buồn
Khách trú
Khoai sọ
Kiết tường
Hết chỗ chê
Hết sạch
Hợp (Liên Hợp Quốc)
Hoa
Hoa nhài
Hoa đại (hoa hình chữ Đại)
Hoa tai (nữ trang)
Hoạn lợn
Hoang phí
Hổ
Hòa (Hòa cả làng)
Hoàng Đế
Hòm

Tàu hũ
Mắc mỏ
Đen thui, đen như cột nhà cháy
Ngon lành, bảnh
Đi hàng hai
Đi tiểu
Đi cầu
Tiêu tủng
Hết đường tương chao
Dĩa
Đậu
Đậu bằng (đậu bằng trung học chẳng hạn)
Đậu xanh
Đồ mắc dịch
Đồ lặc xoong
Bề hội đồng
Bốc đồng
Bạc cắc
Cắm
Chàng hảng
Đặng (Thà mất lòng anh đặng bụng chông)
Mắc cỡ
Êm ru bà rù
Gạo nếp than
Ốm
Ốm cà tong cà teo, ốm nhất
Giả bộ
Đổ dỏm
Suyễn
Sức mấy mà buồn
Ba Tàu
Khoai môn
Cát tường
Hết sẩy
Hết trơn hết trọi
Hiệp (Liên Hiệp Quốc)
Bông
Bông lài
Bông xừ
Bông tai
Thiến heo
Xài sang
Cọp
Huề (Huề cả làng)
Huỳnh Đế (cua Huỳnh Đế)
Dương hay giương

Hòm thư	Hộp thư
Hống hách	Làm tàng, làm phách
Hồng (hoa)	Hường
Hủi	Cùi (trại cùi, người cùi)
Hương (thắp hương)	Nhang (thắp nhang)
Hụt hẫng	Chới với (không chỗ bám víu, không nơi nương tựa)
Kênh kiệu	Làm phách, lên mặt
Kịch nói	Thoại kịch
Khiếp	Sợ
Khang	Khương (Phú, Quý, Thọ, Khương, Ninh)
Khoèo, chơi đùa	Đá giò lái
Khoai sọ	Khoai môn
Khoan thai	Chậm rãi, tà tà
Khuyên (đeo tai)	Khoen
Khuỷu tay	Cùi chõ
Kim cương	Hột xoàn
Là (quần áo)	Ủi (thợ giặt ủi)
Lã (họ)	Lữ
Lã Bố	Lữ Bố
Làm ăn	Mần ăn
Làm bừa	Ấu
Làm phiền, quấy rối	Phá rầy, quấy rầy
Làm thuê	Làm mướn
Lang thang, vớ vẩn	Lang bang
Lạng	100 gram
Lạng (vàng)	Lượng (vàng)
Láng bóng	Láng cóng
Lấy (Em bé biết lấy)	Lật
Lễ mề	Chậm lụt, lè phè
Lễ gia tiên	Lễ ông bà
Lên cơn	Mát dây
Liến thoắng (nói)	Tía lia
Lĩnh (quần)	Lãnh
Lòi dom (bệnh)	Trĩ
Lỡm	Đùa, đùa cợt
Lợn	Heo
Lợn lòi	Heo rừng
Lợn quay	Heo quay
Lúi cúi	Lui cui
Lười	Làm biếng
Luộm thuộm, không đứng đắn	Bê bối
Lung tung, bừa bãi	Tùm lum (cây cỏ mọc tầm lum)
Lý trưởng	Hương cả
Ma mãnh	Ma lanh
Màn	Mùng
Măng mủ	La rầy

May rủi	Hên xui
Mì chính	Bột ngọt
Miểu	Miểu
Mình ơi	Cưng ơi
Mộc nhĩ	Nấm mèo
Một tấc lên trời, khoe khoang	Nổ, nổ sảng
Mũ	Nón
Mù	Đui
Mũ ni che tai (thái độ)	Trùm mền
Mừng tuổi	Lì xì
Mướp đấng	Khổ qua
Nằm mê, nằm mơ	Mớ
Nến	Đèn cầy
Ngã	Té (té xỉu)
Ngan	Vịt xiêm
Ngày giỗ	Ngày kỵ
Nghe hơi nôi chõ	Nghe lóm, đoán mò
Nghĩa (Quảng Nghĩa)	Quảng Ngãi
Ngõ	Đường hẻm, hẻm
Ngô	Bấp
Ngô rang	Bấp rang
Ngổ ngáo	Ngang tàng
Ngọt lịm	Ngọt như mía lùi
Nhà tù	Khám (đường)
Nhại	Nhái (giọng)
Nhậm (Ngô Thì Nhậm)	Nhiệm (Ngô Thời Nhiệm)
Nhậm chức	Nhiệm chức
Nhân	Nhơn (Nhơn nghĩa)
Nhanh như chớp	Lẹ như chớp
Nhanh nhẩu đoảng	Lanh chanh
Nhất	Nhứt (Tân Sơn Nhứt)
Nhảy đầm	Khiêu vũ
Nhớ mãi	Nhớ hoài
Như mớ bông bong	Rối như canh hẹ
Ninh như	Hầm (Gà hầm thuốc bắc)
Nói láo	Ba xạo, nói xạo, nói dóc
Nói liến thoắng	Nói tía lia
Nói phét thành thần	Dóc tổ
Nói phét, nói điêu	Nói dóc, ba xạo
Nói quá, khoe khoang	Nổ
Nũng nịu	Nhõng nhẽo
Nước dùng	Nước lèo
Nuông chiều	Cưng
Ốm (Ốm tương tự)	Bệnh (Bệnh vì thất tình)
Ông ba bị chín quai	Ông kẹ
Phá hại	Báo đời, phá gạo

Phải lòng
Phanh
Phì cười
Phố (Phố Hai Bà Trưng)
Phố khách
Phúc
Phụng (loan phụng)
Quả
Quả dưa
Quả na
Quả roi
Quán (quán phở)
Quần cụt, quần short
Quần lĩnh
Quý
Rán (gà rán)
Rang (cơm rang)
Rau húng
Rau mùi
Rau ngổ
Rau cải cúc
Rẽ
Rét (thời tiết)
Rượu nếp
Rượu trắng
Sà-phòng
Sắc (dao)
Săm, lốp
Sân bay
Nhất)
Sắn
Sáng dạ
Say túy lúy, say mèm
Sinh
Sợ
Sơn (núi)
Suất ăn, suất quà
Súng cao-su
Súp-lơ
Sướng làm sao đâu
Súy (nguyên súy)
Tá (12)
Tách
Tán láo
Tệ, không tốt lắm
Thằng quỷ sứ (phá phách)

Thương, yêu ai
Thắng (xe)
Tức cười
Đường (Đường Hai Bà Trưng)
Phố Tàu
Phước
Phượng (loan phượng, phượng vĩ)
Trái
Trái thơm
Mãng cầu
Mận
Tiệm (tiệm phở)
Quần đùi
Quần lĩnh
Quói (Quói nhân phù trợ)
Chiên (gà chiên)
Chiên (cơm chiên)
Rau thơm
Rau ngò ngò
Rau ngò om o
Rau tần ô
Queo (queo phải, queo trái)
Lạnh
Cơm rượu
Rượu đế
Sà-bông
Bén
Vỏ, ruột (xe)
Phi Trường (Phi Trường Tân Sơn
Khoai mì
Thông minh
Say xỉn
Sanh (Sanh con quý tử)
Ớn (Ớn da gà)
San (giang san)
Phần ăn, phần quà
Ná thung
Bông cải
Đã đời
Soái (nguyên soái)
Lố (12)
Ly
Tán dóc
Bết bát
Thằng ông nội

Tháo dạ (bệnh)	Tiêu chấy
Thất hứa, lỡ hẹn	Cho leo cây, hứa lèo
Thẹn	Mắc cỡ
Thì (Ngô Thì Nhậm)	Thời (Ngô Thời Nhiệm)
Thìa	Muỗng
Thịnh trị	Thạnh trị
Thịt ba rọi	Thịt ba chỉ
Thổ Công	Ông Địa
Thoái (Tiến thoái lưỡng nan)	Thối (Tiến thối lưỡng nan)
Thối	Thúi, thúi rùm
Thong thả	Tà tà
Thông gia	Xui gia
Thủ lĩnh	Thủ lãnh
Thụ (cây)	Thọ
Thùng sắt tây	Thùng thiếc thiếc
Thuyền	Ghe
Thượng nguyên	Thượng ngươn
Tiến	Tấn (tấn công)
Tiêu cho sượng	Xài đã đời
Tính, bách tính	Tánh, bá tánh
Thối hoảng	Thúi hoắc, thúi rùm
Thu (tiền)	Thâu (tiền)
Thu tóm	Thâu tóm (gom lại)
Thủ lợn	Đầu heo
Thủ đoạn	Mánh mung
Tôi	Tui (tụi tui)
Tối dạ	Kém thông minh
Tối om	Tối thui, tối mò
Tốt	Chốt (cờ tướng)
Trái khoáy, ngược đời	Cắc có
Trẻ con	Con nít
Trèo cao	Nghèo mà ham
Trứng gà	Hột gà
Trứng vịt	Hột vịt
Tức như bò đá, tức lộn ruột	Tức cành hông
Tức chết đi được	Tức thấy mồ
Tùng (tùy tùng)	Tồng (tùy tồng, tại gia tồng phụ)
Vâng (Miền Bắc gọi dạ, bảo vâng)	Dạ (Miền Nam cái gì cũng dạ)
Vành xe	Niềng
Vào	Vô (Thương em anh cũng muốn vô)
Vào tù, ở tù	Xộ khám
Ví dằm	Bóp dằm
Vặn vẹo	Bắt bẻ
Về vời	Bày đặt
Vô duyên, nhạt như nước ốc	Lãng nhách, lãng òm
Vỡ (làm vỡ)	Bể (làm bể)

Vợ, chồng
Vớ bờ
Vỡ (Cười vỡ bụng)
Vòi tiền, moi tiền
Vũ đài
Vũ khí
Vũ trang
Vùng
Vuốt râu hùm
Xe ô-tô
Xe ngựa
Xi dầu
Xúi quẩy
Xưa lắm rồi
Xuống dốc không phanh
Yếu điệu, ỡng ẹo

Ông xã, bà xã
Trúng mánh
Bể (Cười bể bụng)
Bắt đạ
Võ đài
Vũ khí
Vũ trang
Mè
Xỉa răng cọp
Xe hơi
Xe thổ mộ
Nước tương
Xui, xui tận mạng
Xưa như trái đất đất
Đời tàn trong ngõ hẹp
Làm bộ làm tịch

Đào Văn Bình

(California ngày 9/10/2021)